

אמנת אוטווה לקידום הבריאות

אמנת אוטווה לקידום הבריאות הוועידה הבינלאומית הראשונה לקידום הבריאות אוטווה, 21-17 בנובמבר 1986

הוועידה הבינלאומית הראשונה לקידום הבריאות, שהתקיימה באוטווה ב-21 בנובמבר 1986, מציגה בזאת אמנה לפעולה למען השגת בריאות לכל עד שנת 2000 ומעבר לה.

וועידה זו היוותה, בעיקרה, מענה לציפיות גדלות והולכות של התנועה לבריאות הציבור ברחבי העולם. הדיונים התמקדו בצרכי המדינות המתועשות, אך לקחו בחשבון צרכים דומים באזורים האחרים. האמנה נשענת על ההתקדמות שהושגה החל בהצהרה שניתנה באלמה-אטה לגבי שרותי בריאות ראשוניים, ועל המסמך בדבר יעדי הבריאות של ארגון הבריאות העולמי, ועל הוויכוח שניטש לאחרונה במועצת הבריאות

העולמית בנוגע לפעולה בין-סקטוריאלית למען הבריאות.

קידום הבריאות

קידום הבריאות הוא תהליך המאפשר לבני האדם להגביר את השליטה על בריאותם ולשפרה. על מנת להגיע למצב של רווחה גופנית, נפשית וחברתית מלאה, הפרט או הקבוצה חייבים להיות מסוגלים לזהות, לבטא ולממש שאיפות, למלא את צורכיהם ולשנות את הסביבה ולהתמודד עמה. אי לכך, הבריאות נתפשת כמשאב של חיי היומיום, ולא כתכלית החיים. בריאות היא מונח חיובי המדגיש את המשאבים חברתיים והאישיים, כמו גם את היכולות הגופניות של הפרט. לכן, קידום הבריאות אינו בתחום האחריות של סקטור הבריאות בלבד, אלא גולש מעבר לאורח חיים בריא לתחום הרווחה.

תנאים מוקדמים לבריאות

התנאים והמשאבים היסודיים של הבריאות הם:

- שלום
- קורת גג
- השכלה
- מזון
- הכנסה
- מערכת אקולוגית יציבה
- משאבים בני קיימא
- צדק חברתי
- הוגנות.

לצורך שיפור הבריאות דרוש בסיס איתן של
תנאים מוקדמים אלה.

להגן - בריאות טובה היא משאב מרכזי לפיתוח כלכלי ואישי, וממד חשוב של איכות חיים. גורמים פוליטיים, כלכליים, חברתיים, תרבותיים, סביבתיים, התנהגותיים וביולוגיים יכולים כולם להיטיב עם הבריאות או להזיק לה. מטרת הפעולה לקידום הבריאות היא להביא לידי כך שתנאים אלה יהיו מיטיבים באמצעות תמיכה בבריאות.

לאפשר - קידום הבריאות מתמקד בהשגת הוגנות בבריאות. הפעולה לקידום הבריאות שואפת לצמצום הפערים במצב הבריאות הנוכחי ולהבטחת הזדמנויות ומשאבים שווים שיאפשרו לכל אדם להשיג את מלוא פוטנציאל הבריאות שלו. דבר זה כולל תשתית בטוחה בסביבה תומכת, נגישות למידע, מיומנויות חיים ואפשרויות בחירה בתחום הבריאות. בני אדם אינם יכולים להשיג את פוטנציאל הבריאות המרבי שלהם אלא אם כן באפשרותם להיות בעלי

שליטה באותם גורמים הקובעים את בריאותם.
דבר זה מחייב התייחסות שווה לנשים ולגברים.

לתווך - סקטור הבריאות לבדו אינו יכול להבטיח את התנאים המוקדמים ואת הסיכויים לבריאות. קידום הבריאות דורש פעולה מתואמת של כל הנוגעים בדבר: ממשלות, מגזר הבריאות ומגזרים חברתיים וכלכליים אחרים, של ארגונים לא-ממשלתיים והתנדבותיים, של הרשויות המקומיות, של התעשייה ושל אמצעי התקשורת. אנשים מכל חוגי הציבור מעורבים בכך כפרטים, כמשפחות וקהילות. אחריות מרכזית מוטלת על קבוצות מקצועיות וחברתיות ועל צוותי בריאות, לתווך בין האינטרסים השונים בחברה למען החיפוש אחר הבריאות.

יש להתאים אסטרטגיות ותכניות לקידום הבריאות לצרכים המקומיים ולאפשרויות של מדינות שונות ואזורים ייחודיים ולקחת בחשבון מערכות חברתיות, תרבותיות וכלכליות שונות.

פעולה לקידום הבריאות משמעותה:

בניית מדיניות בריאות ציבורית בריאה

קידום הבריאות חורג מעבר לטיפול רפואי. הוא מציב את הבריאות בסדר היום של קובעי המדיניות בכל המגזרים ובכל הרמות, ומכוון אותם להיות ערים להשלכות הבריאותיות של החלטותיהם וליטול על עצמם את האחריות לנושאי בריאות.

מדיניות קידום הבריאות משלבת גישות שונות אך משלימות, כולל חקיקה, צעדים תקציביים, שינויי מיסוי ושינויים אירגוניים. זוהי פעולה מתואמת המובילה למדיניות של בריאות, הכנסה וחברה המטפחת יתר הוגנות. פעולה משותפת תורמת להבטחת שירותים ומוצרי צריכה בטוחים ובריאים יותר, וסביבות נקיות ונעימות יותר.

מדיניות קידום הבריאות מחייבת זיהוי מכשולים העומדים בפני אימוץ מדיניות בריאות ציבורית טובה בסקטורים שאינם עוסקים בבריאות ובדרכים לסילוקם. המטרה חייבת להיות הפיכת

הבחירה הכריאה לבחירה הקלה ביותר גם עבור קובעי המדיניות.

יצירת סביבות תומכות

החברות בהן אנו חיים מורכבות וקשורות זו בזו ביחסי גומלין. לא ניתן להפריד את הבריאות מי־עדים אחרים. הקשרים הבלתי ניתנים להתרה בין בני אדם וסביבתם מהווים בסיס לגישה סוציו-אקולוגית לבריאות. העיקרון המנחה הכללי עבור העולם, האומות, האזורים והקהילות כאחד, הוא הצורך לעודד תמיכה הדדית - דאגה לזולת, לקהילה ולסביבה הטבעית שלנו. יש להדגיש את שימור המשאבים הטבעיים ברחבי העולם כחלק מאחריות גלובלית.

לשינויים בדפוסי החיים, העבודה ושעות הפנאי השפעה ניכרת על הבריאות. העבודה ושעות הפנאי צריכות להיות מקור בריאות לבני אדם. על האופן בו החברה מארגנת את העבודה צריך לסייע ליצירת חברה בריאה. קידום הבריאות יוצר תנאים

בטוחים, מספקים, משביעי רצון ומהנים. הערכה שיטתית של ההשלכות הבריאותיות של הנגרמות על ידי סביבה המשתנה במהירות - במיוחד בתחומי הטכנולוגיה, העבודה, ייצור האנרגיה והעיור - היא חיונית ובעקבותיה חייבת לבוא פעולה שתבטיח יתרון ממשי לבריאות הציבור. יש לשלב את ההגנה על הסביבה הטבעית והכנויה ואת שימור המשאבים הטבעיים בכל אסטרטגיה לקידום הבריאות.

חיזוק פעולות הקהילה

קידום הבריאות מתבצע ע"י פעולה מוחשית ויעילה של הקהילה בקביעת קדימויות, קבלת החלטות, תכנון אסטרטגיות ויישומן, כדי להשיג בריאות טובה יותר. לב התהליך הוא העצמת הקהילות, בעלותן ושליטתן במאמצייהן ובגורלן. פיתוח קהילתי ניזון מהמשאבים האנושיים והחומריים בקהילה במטרה לקדם סיוע עצמי ותמיכה חברתית וכדי לפתח מערכות גמישות

להגברת השתתפות הציבור בסוגיות בריאות וניהולן. דבר זה דורש נגישות מלאה ומתמשכת למידע, הזדמנויות לימוד על בריאות וכן תמיכה כספית.

פיתוח מיומנויות אישיות

קידום הבריאות תומך בפיתוח הפרט והחברה באמצעות אספקת מידע, חינוך לבריאות ושיפור מיומנויות החיים. בעשותו כך הוא מרחיב את האפשרויות הזמינות לאנשים לשלוט בבריאותם האישית ובסביבתם ולבחור בחירות המסייעות לבריאותם.

חיוני הדבר לאפשר לאנשים, במהלך חייהם, להכין עצמם לשלבי החיים השונים, ולהתמודד עם מחלות כרוניות ופציעות. יש לעשות דבר זאת בכתי ספר, בבית, בעבודה ובמסגרת הקהילה. יש לפעול דרך גופים חינוכיים, מקצועיים, מסחריים והתנדבותיים, ובתוך המוסדות עצמם.

הכוונה מחדש של שירותי הבריאות

אחריות שירותי הבריאות לקידום הבריאות מתחלקת בין פרטים, קבוצות קהילתיות, אנשי מקצוע בתחום הבריאות, מוסדות של שירותי בריאות וממשלות.

על כל אלה לעבוד יחדיו ליצירת מערכת שירותי בריאות התורמת להגברת הביקוש לבריאות. תפקיד סקטור הבריאות חייב לנוע במידה גדלה והולכת, לכיוון של קידום הבריאות, מעבר לאחריותו לספק שירותים קליניים ורפואיים. שירותי הבריאות חייבים לאמץ מנדט מורחב שיש בו רגישות וכבוד לצרכים תרבותיים. על מנדט זה לתמוך בצרכיהם של פרטים וקהילות לחיים בריאים יותר, ולפתוח ערוצים בין סקטור הבריאות לבין גופים חברתיים, פוליטיים, כלכליים וסביבתיים.

הכוונה מחדש של שירותי הבריאות, תדרוש גם הקדשת יתר תשומת לב למחקר, כמו גם לשינויים בחינוך ובהכשרה המקצועיים בתחום הבריאות.

הדבר מחייב הובלה לשינוי ביחס אל שירותי הבריאות ובארגונם מחדש, אשר יתמקד מחדש בסך כל הצרכים של הפרט כאדם שלם.

התקדמות אל העתיד

אנשים יוצרים וחיים את בריאותם במסגרת חיי היומיום שלהם; במקום בו הם לומדים, עובדים, משחקים ואוהבים. הבריאות נוצרת ע"י דאגת האדם לעצמו ולאחרים, ע"י היכולת להגיע להחלטות ולשלוט בנסיבות החיים, וע"י הבטחה שהחברה בה חי האדם יוצרת תנאים המאפשרים השגת בריאות ע"י כל חברה.

הענקת טיפול, הולזם ואקולוגיה הם סוגיות מרכזיות בפיתוח אסטרטגיות לקידום הבריאות. לכן, על המעורבים בכך לאמץ עיקרון מנחה לפיו ככל שלבי התכנון, היישום וההערכה של פעילויות לקידום הבריאות, נשים וגברים צריכים להיות שותפים שווים.

מחויבות לקידום הבריאות

המשתתפים בוועידה זו מתחייבים:
לעבור לתחום של מדיניות בריאות ציבורית בריאה
ולדגול במחויבות פוליטית ברורה לבריאות והוגנות
בכל המגזרים;

לפעול נגד לחצים למען מוצרים מזיקים,
ריקון משאבים, תנאי מחייה וסביבה לא
בריאים ותזונה גרועה; ולמקד את תשומת
לבם בסוגיות בריאות הציבור, כגון זיהום
אוויר, סיכונים תעסוקתיים, מגורים ויישובים;

לתת מענה לפערי בריאות בין חברות
ולהתמודד עם אי השוויון בבריאות הנוצרים
כתוצאה מכללים ומנהגים של חברות אלה.

להכיר בכך שבני אדם הם משאב הבריאות
העיקרי; לתמוך בהם ולאפשר להם לשמור
על עצמם, על בריאות משפחותיהם ועל
חבריהם בעזרת אמצעים כספיים ואחרים,

ולקבל את הקהילה כקול חיוני בסוגיות בריאות, תנאי חיים ורווחה;

לכון מחדש את שירותי הבריאות ומשאביהם לעבר קידום הבריאות; ולחלוק את הסמכות עם מגזרים אחרים, עם דיסציפלינות אחרות, ובראש וראשונה עם האנשים עצמם;

להכיר בעובדה שהבריאות ושמירתה הם השקעה ואתגר חברתיים ממדרגה ראשונה; ולהתייחס לסוגיות האקולוגיות הכוללות של אורחות חיינו.

הוועידה ממליצה לכל הנוגעים בדבר לחבור אליה במחויבות לברית איתנה למען בריאות הציבור.

קריאה לפעולה בינלאומית

הוועידה קוראת לארגון הבריאות העולמי ולארגונים בינלאומיים אחרים לעודד את קידום הבריאות בכל הפורומים המתאימים ולהעניק תמיכה למדינות בקביעת אסטרטגיות ותכניות לקידום הבריאות.

הוועידה משוכנעת

לחלוטין שאם בני אדם מכל תחומי החיים, מארגונים לא-ממשלתיים והתנדבותיים, ממשלות, ארגון הבריאות העולמי וגופים אחרים המעורבים בדבר יאחדו כוחות בהצגת אסטרטגיות לקידום הבריאות, העולות בקנה אחד עם ערכים מוסריים וחברתיים המהווים את הבסיס לאמנה זו, הבריאות לכול עד שנת 2000 תהפוך למציאות.

האמנה אומצה בוועידה בינלאומית
על קידום הבריאות.
'התנועה לבריאות הציבור החדשה',
17-21 בנובמבר 1986, אוטווה, אונטריו, קנדה.

[www.who.int/healthpromotion/
conferences/ottawa.pdf](http://www.who.int/healthpromotion/conferences/ottawa.pdf)

